

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

21 mai 2013

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în componență:

Președinte – Petru Ursache

Judecătorii – Ion Arhiliuc, Vladimir Timofti, Tatiana Răducanu și Sveatoslav Moldovan cu participarea procurorului Dumitru Graur, avocatului Valeriu Mardari, reprezentantului părții civile Reprezentanței „SOIR-Moldova” avocatului Veaceslav Țurcan și a condamnatei Oprea Daria, a judecat în ședință publică cererea de revizuire împotriva sentinței Judecătoriei Anenii Noi din 05 octombrie 2007, deciziilor Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08.07.2009 și Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 20 ianuarie 2010, declarată de către condamnată

Oprea Daria Alexandru, născută la 07 septembrie 1957, originară din s. Zîmbreni, r-nul Ialoveni și domiciliată în s. Hîrbovăț, r-nul Anenii Noi, cetățeană a R. Moldova.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- Curtea Supremă de Justiție din 27 decembrie 2012 pînă la 21 mai 2013

Procedura de citare legal îndeplinită.

Condamnată Oprea Daria și apărătorul Valeriu Mardari, au susținut cererea de revizuire solicitînd admiterea acesteia, desființarea hotărîrilor instanțelor nominalizate, cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Procurorul și reprezentantul părții civile Reprezentanței „SOIR-Moldova” avocatul Veaceslav Țurcan s-au pronunțat pentru respingerea cererii de revizuire declarate de condamnată Oprea Daria, ca fiind neîntemeiată.

Asupra cererii de revizuire, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi din 05 octombrie 2007, Oprea Daria a fost condamnată în baza art.196 alin.(1) Cod penal, la amendă în mărime de 50 unități convenționale, iar în baza art.361 alin.(2) lit. a), d) Cod penal, a fost încetat procesul penal din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

S-a dispus încasarea de la inculpată în beneficiul Reprezentanței „SOIR-Moldova”: suma de 176.980 lei 42 bani, 303 dolari SUA și suma de 10.000 lei cheltuieli legate de asistența juridică.

Acțiunea civilă înaintată, a fost lăsată pentru soluționare în ordinea procedurii civile.

2. Sentința în cauză a fost atacată cu apel de către procuror, care a criticat-o pentru ilegalitate și netemeinicie, motivând că prima instanță greșit a recalificat

acțiunile lui Daria Oprea în prevederile art.196 alin. (1) Cod penal, întrucât probele administrate și prezentate de partea acuzării și cercetate în ședința de judecată, confirmă vinovăția inculpatei de săvârșirea infracțiunilor incriminate în baza art. 195 alin.(2) Cod penal și art. 361 alin. 2) lit. a), d) Cod penal.

2.1. Cu apel a contestat sentința și avocatul V. Țurcan, în numele părții vătămate, care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și emiterea unei noi hotărâri prin care Daria Oprea să fie condamnată în baza art. 195 alin.(2) Cod penal și art. 361 alin. 2) lit. a), d) Cod penal cu încasarea prejudiciului material de la aceasta și a cheltuielilor pentru asistență juridică.

2.2. Apel a declarat și avocatul Dumitru Mardari în numele inculpatei, care s-a pronunțat pentru casarea sentinței cu achitarea acesteia din lipsa probelor incontestabile care ar confirma vinovăția ei.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bender din 28 mai 2008 au fost respinse apelurile avocaților V. Mardari și V. Țurcan și a fost admis apelul procurorului, fiind casată sentința, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre prin care Daria Oprea a fost condamnată în baza art.195 alin.(2) Cod penal la 10 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere pe un termen de 2 ani și în baza art. 361 alin. (2) lit. a),d) Cod penal, la un an închisoare, iar în conformitate cu art. 84 Cod penal, i-a fost stabilită definitiv pedeapsa de 11 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de conducere pe un termen de 2 ani.

S-a dispus încasarea de la inculpată în beneficiul SOIR Moldova și IM/SOIR - Suedia a sumei de 950.970 lei.

4. Decizia a fost contestată cu recursuri ordinare declarate de procuror, avocatul V. Mardari în numele lui Daria Oprea, precum și de către avocatul V. Țurcan în interesele părții vătămate și, prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 02 decembrie 2008 s-a dispus rejudecarea cauzei în ordine de apel de către Curtea de Apel Chișinău.

5. Rejudecând cauza în ordine de apel, prin decizia din 08 iulie 2009, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a admis apelurile procurorului și cel al avocatului Veaceslav Țurcan în numele părții vătămate, a casat sentința, a rejudecat cauza și a pronunțat o nouă hotărâre prin care Oprea Daria Alexandru a fost condamnată în baza art. 191 alin. (5) Cod penal (2008) la 8 ani închisoare și în baza art. 361 alin. (2) lit. d) Cod penal (2008) la un an închisoare, iar în baza art.84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, pedeapsa definitivă i-a fost stabilită 8 ani și 6 luni închisoare, în penitenciar pentru femei, de tip închis.

A fost admisă acțiunea civilă și dispusă încasarea din contul inculpatei în beneficiul Reprezentanței „SOIR-Moldova” prejudiciul material în sumă de 950.970 lei și în beneficiul avocatului Veaceslav Țurcan suma de 38020,60 lei, cheltuieli pentru asistența juridică acordată.

Apelul declarat de avocatul Valeriu Mardari în numele inculpatei a fost respins ca nefondat.

6. Pentru a pronunța decizia instanța de apel a constatat în fapt că, Oprea D., îndeplinind din 04 aprilie 2000, funcția de președinte al Asociației Obștești „Dumitrița”, cu sediul în s. Hîrbovăț, raionul Anenii Noi, folosind situația de serviciu, a însușit prin delapidare suma de 950.970 lei, ce constituia proporții deosebit de mari,

din fondurile alocate de Organizația Suedeză pentru Ajutor Individual (SOIR/IM) pentru acordarea sprijinului păturilor socialmente vulnerabile a populației prin intermediul Asociației Obștești „Dumitrița”, iar ultima urma să acorde asistența necesară conform statutului asociației.

Oprea Daria în scopul atingerii intențiilor sale de însușire a averii altei persoane și anume de la Organizația Suedeză pentru Ajutor Individual, a falsificat semnăturile din 10 contracte de prestări servicii din numele a 11 executanți în următoarele circumstanțe:

- din numele Asociației Obștești „Dumitrița”, la 17.06.2005, a încheiat un contract cu Veaceslav Zastavnețchi pentru prestarea serviciilor - lucrări de laborator, în sumă de 4000 lei. S-a constatat că Veaceslav Zastavnețchi a primit 1500 lei bani cheș , dar n-a încheiat nici un contract de prestări servicii, iar diferența de sumă - 2500 lei a fost ridicată din contabilitate de către Daria Oprea și însușită;

- din numele Asociației Obștești „Dumitrița”, la 23.05.2005, a încheiat două contracte cu Curbet Grigore și Alexandru pentru prestarea serviciilor - reparația, prelucrarea lemnului în sumă de 2625 lei fiecare contract. S-a constatat că Curbet Grigore a primit 1400 lei, iar Curbet Alexandru 700 lei bani cheș , dar n-au încheiat nici un contract de prestări servicii, iar diferența de sumă - 3150 lei a fost ridicată din contabilitate de către Daria Oprea și însușită;

- din numele Asociației Obștești „Dumitrița”, la 17.05.2005, a încheiat un contract cu Andrei Curbet pentru prestarea serviciilor - prelucrarea lemnului, în sumă de 630 lei, inclusiv 5% - 30 lei. S-a constatat că Curbet Andrei a primit 150 lei în numerar, dar n-a încheiat nici un contract de prestări servicii, iar diferența de sumă - 480 lei a fost ridicată din contabilitate de către Daria Oprea și însușită;

- din numele Asociației Obștești „Dumitrița”, la 12.04.2005, a încheiat un contract cu Veaceslav Roșior pentru prestarea serviciilor - reparația clădirii Centrului „Dumitrița”, în sumă de 14100 lei, inclusiv 5% - 705 lei. S-a constatat că Roșior Veaceslav n-a încheiat nici un contract de prestări servicii și n-a încasat nici o sumă de la AO „Dumitrița” sau Daria Oprea, iar suma de 14100 lei a fost ridicată din contabilitate de către ultima și însușită;

- din numele Asociației Obștești „Dumitrița”, la 23.05.2005, a încheiat un contract cu Sergiu Axentii pentru prestarea serviciilor - instalarea țevilor, în sumă de 16345 lei, inclusiv 5% - 817 lei. S-a constatat că Sergiu Axentii a primit 5699 lei bani în numerar, dar n-a încheiat nici un contract de prestări servicii, iar diferența de sumă - 10646 lei a fost ridicată din contabilitate de către Daria Oprea și însușită;

- din numele Asociației Obștești „Dumitrița”, la 21.04.2005, a încheiat un contract cu Nicolae Darii pentru prestarea serviciilor - instalarea țevilor, în sumă de 3680 lei, inclusiv 5% - 184 lei. S-a constatat că Darii Nicolae n-a încheiat nici un contract de prestări servicii și n-a încasat nici o sumă de la AO „Dumitrița”, iar suma de 3680 lei a fost ridicată din contabilitate de către ultima și însușită;

- din numele Asociației Obștești „Dumitrița”, la 23.05.2005, a încheiat un contract cu Veaceslav Gorășteanu pentru prestarea serviciilor - transportarea pământului, în sumă de 900 lei. S-a constatat că Gorășteanu Veaceslav a primit 650 lei bani cheș , dar n-a încheiat nici un contract de prestări servicii, iar diferența de sumă - 250 lei a fost ridicată din contabilitate de către ultima și însușită;

- din numele Asociației Obștești „Dumitrița”, la 24.05.2005, a încheiat un contract cu Boris Pinduc și Ivan Tulbure pentru prestarea serviciilor - săparea șanțului cu excavatorul, în sumă de 31873 lei, inclusiv 5% - 1518 lei. S-a constatat că Boris Pinduc și Ivan Tulbure n-au încheiat nici un contract de prestări servicii și n-au încasat nici o sumă de la AO „Dumitrița” sau Daria Oprea, iar suma de 31873 lei a fost ridicată din contabilitate de către ultima și însușită;

- din numele Asociației Obștești „Dumitrița”, la 14.05.2005, a încheiat un contract cu Alexandru Ulmanu pentru prestarea serviciilor - instalarea țevilor, în sumă de 819 lei, inclusiv 5% - 39 lei. S-a constatat că Ulmanu Alexandru n-a încheiat nici un contract de prestări servicii și n-a încasat nici o sumă de la AO „Dumitrița” sau Daria Oprea, iar suma de 819 lei a fost ridicată din contabilitate de către ultima și însușită.

Tot ea, pe parcursul anilor 2004 - 2005, a falsificat semnăturile de pe contractele de prestări servicii din 24 mai 2004, 03 iunie 2004, 05 mai 2004, 23 mai 2005, 17 mai 2005, 14 mai 2005, 21 aprilie 2005, 17 iunie 2005, 14 mai 2005, 17 iunie 2005, de la rubrica „executant”, din numele cetățenilor Curbet Grigore, Curbet Alexandru, Curbet Andrei, Roșiorii Veaceslav, Gangan Anatol, Axenti Sergiu, Darii Nicolae, Postica Ion, Gorășteanu Veaceslav, Pinduc Boris, Tulbure Ion, Zastavnișchii Veaceslav, Bulbocean Petru, Ulmanu Alexandru, cauzând un prejudiciu SOIR Moldova în sumă de 65.625 lei – ce constituie proporții mari.

7. Avocatul V. Mardari în numele condamnatei D. Oprea a contestat cu recurs ordinar decizia instanței de apel, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri de achitare, invocând următoarele motive:

- în instanța de apel procurorul a modificat învinuirea în sensul agravării, iar instanța a condamnat-o pentru o faptă care nu era prevăzută de legea penală la momentul săvârșirii infracțiunii – art.191 alin.(5) Cod penal;

- între partea vătămată și inculpată există relații civile, care urmau a fi soluționate în ordinea procedurii civile;

- Oprea D. a fost condamnată în baza a două articole din Codul penal pentru una și aceeași faptă incriminată.

8. Prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 20 ianuarie 2010, s-a dispus inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul V. Mardari în numele condamnatei D. Oprea, ca fiind vădit neîntemeiat.

8.1 La adoptarea soluției date, instanța de recurs a statuat că, instanța de apel a efectuat o verificare amplă a tuturor împrejurărilor cauzei, dând apreciere cuvenită sub aspectele pertinentei, concludenței și utilității ansamblului probelor administrate pe dosar, ajungând întemeiat la concluzia privind vinovăția lui Oprea D. în săvârșirea infracțiunilor imputate.

În această privință, s-a ținut cont de faptul că, prin Legea nr. 277, privind modificarea și completarea Codului penal, din 18 decembrie 2008, pus în aplicare la 24 mai 2009, a fost exclus art.195 Cod penal, iar faptele condamnatei se cuprind de prevederile art.191 alin. (5) Cod penal (2008), motiv pentru care procurorul a modificat învinuirea adusă acesteia, însă nu în sensul agravării, după cum eronat indică în recursul său apărătorul, deoarece sancțiunea noii norme penale prevede pedepse mai favorabile condamnatei.

Instanța de apel a pus la baza soluției de recalificare a acțiunilor inculpatei prevederile art.10 Cod penal - retroactivitatea legii penale, care reglementează posibilitatea aplicării legii penale mai favorabile persoanei în condițiile în care aceasta ușurează situația inculpatei, motiv pentru care, argumentul recurentului referitor la faptul că Oprea D. a fost condamnată în baza unui articol care nu era în vigoare la data săvârșirii faptelor, este neîntemeiat.

Fiind în prezența împrejurărilor, conform cărora probele administrate la dosar: declarațiile martorilor din numele cărora au fost încheiate presupusele contracte de prestări servicii, enunțate la pct.6.1. din prezenta decizie, rapoartele de expertiză financiar-contabilă și raportul auditului independent, concluziile expertizelor grafologice, etc., cu certitudine confirmau faptul că Oprea D. a săvârșit confecționarea, deținerea și folosirea documentelor oficiale false, care acordă drepturi sau eliberează de obligații, soldate cu daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de Lege ale persoanelor fizice sau juridice, precum și delapidarea averii străine, adică însușirea ilegală a bunurilor încredințate în administrarea vinovatului, cu folosirea situației de serviciu, folosirea documentelor oficiale false, cu cauzarea daunelor în proporții deosebit de mari, instanța de apel a admis apelul procurorului și corect a condamnat-o pe aceasta în baza art.361 alin.(2) lit.d) și art.191 alin.(5) Cod penal, soluție susținută și de instanța de recurs.

Aceste constatări au permis instanței de apel să conchidă motivat asupra lipsei relațiilor civile în acțiunile inculpatei dar prezența componentelor de infracțiuni nominalizate, condamnând-o pe Oprea D., cu luarea în considerație a tuturor împrejurărilor și circumstanțelor cauzei, la pedepse în limitele minime prevăzute de articolele vizate.

9. Împotriva sentinței Judecătoreiei Anenii Noi din 05 octombrie 2007, deciziilor Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08.07.2009 și Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 20 ianuarie 2010, a depus cerere de revizuire condamnată Oprea Daria, la 20 noiembrie 2012, făcând trimitere la prevederile art. 464¹ Cod de procedură penală, prin care a solicitat desființarea hotărârilor nominalizate, cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, deoarece prin Hotărârea Curții Europene pentru Drepturile Omului din 21 decembrie 2010, emisă în cauza Oprea c. Moldova, a fost constatată violarea art. 3, 5 par. 3 din Convenție.

În acest context, recurenta a invocat că în latura civilă instanța de judecată eronat a acceptat suma prejudiciului material cauzat, deoarece chiar la faza urmăririi penale au fost constatate de către 2 organe de control 2 sume diferite a prejudiciului material, iar în final nici de către Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău nu a fost constatat altă sumă de bani cu titlu de prejudiciu material din lipsa probelor incontestabile, care ar fi confirmat însușirea sumei de 950970 lei.

La fel, condamnată a mai invocat și faptul că hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, precum și faptul că motivarea deciziei instanței de apel contrazice dispozitivul acesteia și anume că în dispozitivul deciziei instanței de apel este indicată suma de 176980,42 lei și 303 dolari SUA, fără ca instanța de apel să se expună pe larg în privința acestei sume, astfel în decizia instanței de apel nu se motivează concluziile referitoare la diferența dintre suma constatată și cea de care D. Oprea a fost învinuită.

Prin urmare, indică condamnată D. Oprea, ei i-a fost violat dreptul la o judecare imparțială și echitabilă a cauzei, la siguranță în conformitate cu art. 16-24 al Constituției R. Moldova, art. 6 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului.

Mai mult, pînă în prezent nu a fost rejudecată cauza în partea aplicării art. 79 Cod penal, dat fiind faptul că condamnată D. Oprea este bolnavă de epilepsie, invalidă de gr. II fără termen din anul 1995, fapt care la faza urmăririi penale și în instanța de judecată s-a trecut cu vederea aceste circumstanțe excepționale.

7. Judecînd cererea de revizuire în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal lărgit, consideră că aceasta urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată din următoarele considerente.

7.1. Potrivit art. 464¹ alin. (1) Cod de procedură penală, hotărîrile irevocabile pronunțate în cauzele în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o încălcare a drepturilor sau a libertăților fundamentale ale omului ori a dispus scoaterea cauzei de pe rol ca urmare a soluționării amiabile a litigiului dintre stat și reclamant pot fi supuse revizuirii dacă cel puțin una dintre consecințele grave ale încălcării Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a protocoalelor adiționale la aceasta continuă să se producă și nu poate fi remediată decît prin revizuirea hotărîrii pronunțate.

Conform Hotărîrii Curții Europene pentru Drepturile Omului din 21 decembrie 2010, emisă în cauza Oprea c. Moldova, a fost constatată violarea art. 3, 5 par. 3 din Convenție, astfel Guvernul Republicii Moldova, pentru încălcarea acestor drepturi ale condamnatei D. Oprea, a fost obligat să achite despăgubiri în sumă de 3000 euro, cu titlu de daune morale.

Colegiul penal lărgit atestă că, reexaminarea cauzei este necesară numai în cazurile în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat o violare a Convenției, iar partea lezată continuă să sufere consecințele negative foarte grave, cînd decizia națională contestată este, în esență, contrară Convenției, *sau violarea este cauzată de erori sau deficiențe procedurale de o asemenea gravitate încît apare un dubiu serios în privința rezultatului procedurilor naționale contestate*.

7.2. Se relevă că, în Hotărîrea CEDO din 21 decembrie 2010, în cauza Oprea D. contra Moldovei, Curtea Europeană n-a constatat o violare a art.6 din Convenție, astfel spus nu s-a pronunțat asupra fondului cauzei, dar a constatat în unanimitate **violarea art. 3 CEDO** - necesitatea oferirii reclamantei a unei asistențe medicale suplimentare, care era un fapt evident și, în final Curtea a constatat **violarea art. 5 § 3 CEDO**, deoarece arestarea sa nu a fost bazată pe motive relevante și suficiente.

Așa fiind, se relevă că constatările Curții Europene menționate supra, nu constituie în sine o “... *violare cauzată de erori sau deficiențe procedurale de o asemenea gravitate încît să apară un dubiu serios în privința rezultatului procedurilor naționale contestate*”.

Lecturînd textul cererii de revizuire a condamnatei D. Oprea, se observă că aceasta își motivează cererea prin dezacordul cu modalitatea de apreciere a probelor de către instanțele de judecată, inclusiv cu concluziile referitoare la evaluarea prejudiciului material cauzat părții civile Reprezentantei „SOIR-Moldova”.

Or, hotărîrile judecătorești rămase definitive și irevocabile capătă putere de lucru judecat (*res iudicata pro veritate habetur*), ce produce o cauză de împiedicare a pornirii, continuării, judecării cauzei penale ori redeschiderii acesteia. Astfel, potrivit

jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, inter alia, ca, atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (a se vedea cazul *Brumărescu vs. România*, Nr.28342/95&62, 28 octombrie 1999). O îndepărtare de la acest principiu este justificată doar în cazul în care reexaminarea este necesară în virtutea circumstanțelor fundamentale și obligatorii (a se vedea cazul *Bujnița vs. Moldova*, Nr.36492/02, 16 ianuarie 2007).

În conformitate cu prevederile alin. (10) art. 464¹ CPP, instanța de judecată respinge cererea de revizuire în cazul în care constată că este tardivă sau neîntemeiată.

În atare circumstanțe, Colegiul penal lărgit, conchide că cererea de revizuire declarată de condamnată Oprea Daria împotriva hotărîrilor judecătorești pronunțate în cauză, urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată.

Totodată, instanța de recurs, va dispune încasarea de la condamnată Oprea Daria în beneficiul părții civile Reprezentanței „SOIR-Moldova” 2000 (două mii) lei pentru asistența juridică acordată de avocatul Veaceslav Țurcan.

8. În conformitate cu prevederile art.464¹ alin. (2) pct.10) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

DECIDE:

Respinge cererea de revizuire declarată de condamnată Oprea Daria împotriva sentinței Judecătoriei Anenii Noi din 05 octombrie 2007, deciziilor Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08.07.2009 și Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 20 ianuarie 2010, în cauza penală în privința lui **Oprea Daria Alexandru**, ca fiind neîntemeiată.

Se încasează de la condamnată Oprea Daria în beneficiul părții civile Reprezentanței „SOIR-Moldova” 2000 (două mii) lei pentru asistența juridică acordată de avocatul Veaceslav Țurcan.

Decizia este irevocabilă.

Pronunțată în ședință publică la 11 iunie 2013.

Președinte

Petru Ursache

Judecători

Ion Arhiliuc

Vladimir Timofti

Tatiana Răducanu

Sveatoslav Moldovan